

[Pinstrup.]

Fæste, vi skal jo have begge Dele —, det er proklameret fra ledende Side indenfor Regeringen som Socialdemokratiets Maal, og det radikale Venstre er jo gaaet ind paa at arbejde hen til dette Maal. Jeg forsikrer de to Partier, at herom vil der komme til at staa Kamp. Hvis de to Partier tror, at der er et Flertal i vort Folk for Afskaffelse af den private Ejendomsret ved Ekspropriation og for Indførelse af Statsfæste i Stedet for Selveje, saa vil de tage meget fejl, og jeg tvivler ikke om, at der om dette Spørgsmaal vil komme til at staa stærke politiske Kampe i vort Land i den Tid, der kommer; jeg er tilbøjelig til at mene, at siden Provisorietiden vil der ikke være kendt saa lidenskabelige Kampe som dem, der vil affødes af disse Forslag og af dette Spørgsmaal. Jeg tror, at saa godt som hele Landbostanden vil rejse sig mod Tanken om, at de skal være Fæstere. Naar det oplyses, hvad det vil sige, at de maa opgive den frie Raadighed over deres Jord, og denne gaar over til det upersonlige, men politiske Statsstyres Vilkaarlighed, tror jeg, at saa vil ikke blot de radikale og georgistiske, vildledte Husmænd tage Afstand, men jeg tror, at selv de socialistiske Husmænd skal være meget haardkogte og meget retroende for at holde Stand. Thi det gaar dybt i enhver Jordbrugsejers Sind, at han elsker sin Jord, den, han har ofret sit Slid, sin Flid, sit Arbejde og sin Tanke, at den er hans; han vil bevare sin Raaderet og Ejerret til den Jord, han vil selv raade over, hvem der efter ham skal eje den og drive den. Men det er den Ret, de foreliggende Lovforslag vil berøve ham, og derfor vil Landbefolkningen rejse sig i Harme imod de Partier, der vil reducere dem til blotte Fæstere uden Ejendomsret til Jorden, blot med en, som Følge af disse Forhold næsten værdiløs, Ejendomsret til Bygninger og Inventar. Og det er ikke saa underligt, at det vil gaa saadan, det vil hver den forstaa, der kender noget til vor Bondestands Historie i Fortiden. Denne er ikke stærkt oplyst — jeg har før beklaget, at ingen Historiker har taget sig af at oplyse den danske Bondestands Historie og Udvikling langt tilbage —, men vi ved jo, at i 400 Aar, fra det 12te til det 16de Aarhundrede, blev der ført en Kamp mellem Bønderne og dem, der vilde undertrykke Bondestanden, og Bønderne rejste sig i disse 400 Aar Gang efter Gang i Oprør mod dem, der vilde trykke dem ned og gøre dem til Fæstebønder. Deres Modstandskraft blev imidlertid brudt, og gennem 300 Aar var de som Fæste-

bønder undergivet Armod og usle Kaar. Alle kan vide, og de ældre af os har erfaret, hvordan Fremskridt fulgte med og var betinget af det Selveje, som vi efterhaanden var naaet frem til, og jeg mener, at Fremskridtet er fremdeles betinget af Selveje. Tag den Spore til Fremdrift bort, og Stagnation og Tilbagegang vil blive Følgen! Som den gamle, kyndige Professor Falbe-Hansen skrev: Bondens frie Selveje er et af Vilkaarene for Landets Velfærd. Jeg tror, at andre Samfundsklasser paa lignende Maade vilde rejse sig mod slige efter min Mening grundlovsstridige Forsøg paa at gennemføre det socialistiske Program om Afskaffelse af den private Ejendomsret, hvortil dette Forslag jo er en særdeles kraftig Begyndelse. Mon den højtærede Landbrugsminister er rede til at afstaa sin Jord til den ansatte Jordværdi, eller staa han som en anden, en radikal Mand, som jeg paa et politisk Møde direkte spurgte: vil du aflevere din Jord til den ansatte Jordværdi? Nej, det skulde han da meget have sig frabedt, hvorefter jeg sagde til ham, at det ikke er et smukt Træk at forlange, at andre skal gøre det, som man ikke selv er tilbøjelig til at gøre. Grænsen ved 40 ha er blot sat for at sætte et Skel i Landbostanden; det er i Virkeligheden ikke andet end et Bondefangerfif. Mit Brug er betydelig under 40 ha, men jeg er da ikke saa enfoldig at lade mig narre af det. Her gælder det nemlig Princippet, og det vil Jordbrugerne ogsaa forstaa, hvad enten de har lidt eller megen Jord. Enhver vil se, at her er der Tale om at lægge Lænker og Baand paa den danske Landbostand, der aldrig har misbrugt den Frihed, den har faaet, til andres Skade.

Jeg lover derfor Regeringen og dens Partier, at den vil møde skarp Modstand imod disse Forslag. Det er navnlig den største Uret mod den Ungdom, der føler Tilknytning til dansk Jord, til Fædrenes Jord. Man vil fra radikal-socialistisk Side byde den en afhængig og ufri Stilling: ikke Ejer, kun Bruger, ikke at dyrke egen Jord, kun Statens Jord, de kan kun blive Fæstere under en politisk Ministers Vilkaarlighed og Styre. Det giver ingen fribaaren og selvstændig Slægt, der tør arbejde videre paa den Grund, Fædrene har lagt til Landets Trivsel og Velfærd. Som Fællesskab og Fæste i gamle Dage hørte sammen, saaledes vil de sikkert komme til at gøre det igen under visse, noget andre Former. Men Bønderne, Gaardmænd som Husmænd, vil være Selvejere. Det vil de fremdeles være; det kommer de Herrer til at